СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 145. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 23. червня, 1928. VOL. XXXVI. No. 145. Jersey City, N. J., Saturday, June 23, 1928. THREE CENTS.

ПРОГИБІЦІЯ ВИКЛИКУЄ ЗАМІШАННЄ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ПАРТІЇ

ГУБЕРНАТОР СМИТ ДАЄ ЗАЯВУ.

ГЮСТОН, Тексас, 21. червня. — Норман Е. Мек, один з членів краєвого комітету демократичної партії, який уже приїхав сюди, щоби приготовити конвенцію, видав публичну заяву в справі відношення демократів узагалі, а А. Смита спеціяльно, до прогибіційного питання. Його заява викликала велике замішаннє в партії.

Норман Мек сказав, що Ал. Смит стоїть за тверезістю, але проти прогибіції. Се значить, він хотівби, щоби прогибіційний закон обмежити так, щоби вільно було продавати легкі алькоголічні напитки. До сеї заяви, однак, додав він ще одну, йдучу далеко дальше, а саме, що кождий стейт, на думку Смита, мавби мати право признавати прогибіцію або її відкинути.

Коли ся заява появилася в ґазетах, сейчас піднялися проти неї, з одної сторони, ріжні завзяті прихильники прогибіції, з другої прихильники кандидатури Смита, які від разу побачили, що ся заява може пошкодити Смитови, а з третої сторони, з тої самої причини рішучі републиканці.

Се заставило прихильників кандидатури Смита заявити, що Мек говорив у своїм власнім імени, не уповажнений Смитом.

Нюйорська ґазета Ворлд зараз вислала до Смита запит, чи він змінив уже своє становище в прогибіційній справі, себто чи він уже стоїть тепер безумовно на становищи прогибіції. Смит відповів коротко, що його становище лишилося таке саме, як було. Се виразне признаннє до своїх переконань, як видно з ґазет, зеднало йому сейчас більше симпатії, бо від якогось часу ходили чутки, що Смит буде відступати від свого первісного становища в справі прогибіції.

З другої сторони, однак, прихильники прогибіції в рядах демократичної партії виступають тепер богато завзятійше за тим, щоби демократична партія заявилася виразно за прогибіцією. За сим заявився приміром сенатор Гарисон з Місісіпі. Другі звертають увагу, що демократи ухвалюють плятформу аж по виборі кандидата та що тепер про плятформу говорити ще передвчасно. Буде час про се рішати, як уже буде відоме імя кандидата партії.

КАМПАНІЯ РЕПУБЛИКАНЦІВ.

ВЖЕ ІМЕНУВАЛИ НАЧАЛЬНИКА КАМПАНІЇ.

ВАШИНГТОН, 21. червня. — Провідники републиканської партії вже іменували начальника своєї виборчої кампанії. Став ним Др. Ворк, секретар внутрішних справ. Став він офіціяльним начальником републиканського краєвого комітету й має вести кампанію за Гувером і Кертисом.

З огляду на те, що Ал. Смит запротестував проти сього, щоби його образ містити в фільмі „Деливеренс", продуценти сеї фільми заявили готовість викинути сей образ, а на його місце помістити портрет Гувера, зазначуючи при тому його становище до прогибіції.

КАМПАНІЯ ПРОТИ ФАЛЬШИВИХ ОГОЛОШЕНЬ.

ВИДАВЦІ ЗБИРАЮТЬ КОНФЕРЕНЦІЮ ДЛЯ БОРОТЬБИ.

НЮ ЙОРК, 21. червня. — У місцевім готели Волдорф зібралася заходом федеральної торговельної комісії конференція для боротьби з фальшивими оголошеннями.

Бесідники конференції підносили, що фальшиві оголошення підривають увесь, навіть найчеснійший, бизнес. На конференції постановлено заложити спеціяльне товариство для боротьби з обманчивими оголошеннями і скликати для зорґанізовання такого товариства ще одну конференцію в місяцю жовтни. На неї запрошено видавців ґазет.

ВИКОНАНО КАРУ СМЕРТИ.

ОСИНИНҐ, Ню Йорк, 21. червня. — У місцевій стейтовій тюрмі виконано нині присуд смерти на Вилмонті Лірой Ваґнері, котрий вбив двох стейтових жовнірів у Каніейді, Ню Йорк, дня 7. вересня минувшого року. Кару смерти виконано при помочи електрики.

У своїй послідній заяві Ваґнер заявив, що він убив Роберта Роя в самообороні та що він не знає нічого про вбийство другого жовніра.

Ваґнер ставав на суд у Бофало минувшого падолиста.

ЗАСУДЖЕНИЙ НА СМЕРТЬ НИНІ ЗОВСІМ ПОМИЛУВАНИЙ ЯК НЕВИННИЙ.

ТРЕНТОН, Ню Джерзі, 21. червня. — Джеймса Свіні, котрий відбував у стейтовій вязниці в Трентоні кару досмертної вязниці за вбийство, звільнено нині зовсім від вини й кари як невинного закиненого йому злочину.

Свіні суджено за напад на почтовий трок у Елизабеті, в стейті Ню Джерзі, дня 14. жовтня 1926. року, підчас котрого то нападу вбито візника та забрано 151,000 долярів. Два свідки на суді пізнали Свіні зовсім певно як одного з опришків. Присяжні судді признали тоді Свіні винуватим вбийства першого степеня, за яке належиться кара смерти, але припоручили його до помилування. Суддя на тій тільки основі засудив його на кару досмертної вязниці. Свіні став відразу відсиджувати кару.

З часом, однак, показалося, що зізнання проти Свіні не були правдиві. Дальше слідство проти виновників нападу показало докладно, хто там брав участь. Нині суд признав се публично, що свідки помилилися та звільнив Свіні з вязниці. Тепер противники кари смерти показують, що якби так стейт був покарав Свіні смертю, то нині вже не будоби кого реґабілітувати та звільняти.

ОХОРОНА ДІТЕЙ ВІД ДИФТЕРІЇ.

З усіх слабостей, які загрожують дитячому життю, найгірша дифтерія. Давними часами бувало, що не в однім місті чи селі та зараза винищувала дітвору мало не поголовно. З часом кращий догляд над хорими дітьми та відокремлення їх від здорових зменшили відсоток смертности, а в кінці найдено спосіб, щоби заздалегідь забезпечити (імунізувати) дітей від зараження, власне через защеплення так званої токсини-антитоксини.

Правда, не всюди се робиться, але там, де всі діти імунізовані, дифтерії зовсім немає. Так, приміром, слабість дифтерії зовсім викорінена в місті Оборн, в стейті Ню Йорк, і Су Сити, Айова; в останнім році не було там ні одного випадку занедужання. Звичайно, коли там було можливе се зробити, то можливе воно і всюди инде, залежить лише від батьків, від лікарів і від міських санітарних установ.

Всі батьки повинні заздалегідь подбати, щоби їх дітям було защіплено антитоксину проти дифтерії. Найліпша пора для того, коли дитині який рік віку. Тодіж слабість буває найбільш небезпечна. Перевести імунізацію може кожний лікар, а кого не стати на приватного лікаря, може звернутися до дитячої клініки в своїм місті та до публичних санітарних установ і міських департаментів здоровля.

ГОЛІ ДУХОБОРИ НЕ ПОДОБАЮТЬСЯ.

Голі духобори мабуть не припадають до вподоби людям в Брітіш Коломбії. Так виглядає із того, що говорив 8 червня в палаті послів в Оттаві посол Еслінґ з округа Вест Кутеней. Посол домагався такої поправки іміґраційного закона, щоби можна було депортувати (відсилати назад) фанатиків, які явно нехтують закони сего краю, ходячи зовсім голими. „Сі люде, — сказав він, — не є нівщо більше, як людські звірята". Еслінґ оповідав, що яких 200 духоборів в його окрузі устроюють походи, відбувають мітінґи, співають і заступають улиці, старaючися в той спосіб показати, що вони нехтують закони краю. Вони не хочуть посилати дітей до школи, ні платити податків і взагалі не повинуються законам. В обороні духоборів обізвався міністер зелізниць Донінґ, говорячи, що більшість духоборів стали добрими горожанами і не слід осуджувати їх всіх через гріхи кількох. „А що сказавби премієр, як би вийшов коли на свій город урвати кілька квіток і найшов на городі шість голих духоборів?" — спитав Еслінґ. „Я тоді післав би за провідником опозиції і провідником проґресістів", відповів серед сміху премієр.

ФОТОГРАФОВАННЯ ЛЕТУ КУЛІ.

В Спрінґфілд, Масс., робив професор барон Шіба, директор аеронавтичного інжинірства в університеті в Токіо (Япан), пробу свого винаходу, при помочи якого можна фотографувати лет кулі. Машина, яка бере 20,000 фотографій на секунду, показала вовсім виразно лет кулі у воздусі, як куля розбиває електричну лямпу і як скло розлітається у всіх напрямах.

САМОГУБСТВО ХЛОПЦЯ.

В неділю, 27 травня, виїхали Семен і Олена Коверчуки, що живуть під Пембіна, Н. Д., з дому около 10 години рано в гості на віддалення яких 35 миль. Дома лишили 14-літнього сина-одинака на імя Михайло. — Хлопець пішов бавитися до тітчиних дітей. Побавився там і пішов в друге місце, але на пращання сказав „ґуд-бай". В другім домі також не довго бавився. Сказав, що має напоїти корову і погодувати курята. Так і зробив. Напоїв корову, погодував курята, зробив собі обід, пообідав. Відтак закликав двох сусідських хлопців, щоби йшли з ним рибу ловити. Хлопці пішли з ним. Як відходив з дому, взяв собі кишеньковий годинник, який мало коли носив при собі, замкнув хату на ключ і взяв ключ зі собою, хоч попередно ніколи сего не робив.

Прийшли до ріки. Закинув вудку, але нічого не зловив. Витягнув вудку, змотав і каже до хлопців, що піде від них, але ще буде бачитися з ними. Добув годинник, подивився; було якраз пять мінут до другої. Відтак сказав хлопцям, що має ключ від хати і що ключ є причеплений до шапки. Подивився на годинник ще раз. Була якраз друга година. Тоді він каже: „Мені вже пора іти від вас". І скававши се, пішов прямо у воду. З води сказав до хлопців: „Ґуд-бай!" Як вода сягала йому до шиї, зняв з очей окуляри і кинув на беріг, кажучи до хлопців, щоби дали сі окуляри його татови на памятку. Відтак зловився за ніс і пішов під воду.

Хлопці думали, що він робить се на жарт, але як побачили, що він не виходить з води, хотіли його ратувати. Однакож перелякані не знали, що зробити і з того всього дали знати до міста, віддаленого несповна чверть милі. Заки з міста прийшли люди з ратунком, було вже запізно. За хлопцем зачали шукати, але минуло півтретя години, поки його найшли. Він був яких два кроки від того місця, де зійшов до води, під другим боком. Зачепили його гаком за рукав светра, в котрім був одітий. Бо був цілком одітий і вбутий.

Зараз дали знати телефоном до його родичів, але не могли їх дістати. Тоді виїхав автомобіль проти них і стрінув їх на дорозі, як вже вертали домів. Приїхавши до дому, родичі застали вже свого синаодинака на марах.

ГРАД У КРЕМІНЕЧЧИНІ.

В середу, дня 23. травня, навістила Кремінець і околицю страшна градова буря. Найбільше знищення накоїла в селах Вишневець, Бірки і Шумськ. Град покрив землю до висоти 8 цм., а вода доходила місцями до півтора метра глибини. Вода змила орну землю аж до камінистого підкладу, а нижче положені поля замулені вапнистим намулом.

ЯКА ПЛАТА, ТАКИЙ СПІВ.

Оперовий хор в німецькім місті Дрезні взявся на спосіб, коли дирекція театру не хотіла підвисшити хористам платні. На виставах співав так фальшиво, що публика втікала з театру. Остаточно справу полагоджено угодово. Що скажуть на те наші дяки?

МІСЦЕ УРОДЖЕННЯ — ДУНАЙ.

Так мігби написати собі в метриці хлопчик, який дійсно вродився в ріці Дунаю, а це було так: Його мати, вагітна вбога мадярська селянка збирала хворост у лісі над Дунаєм, а коли нагнулася над берегом, упала в воду. Там узяли її породові корчі і вона вродила у воді дитину. Та коли рибаки витягнули матір і дитину з води, дитина зараз умерла, а жінка пішла до шпиталю, важко хора.

ЛЮБОВНА ТРАГЕДІЯ.

Підпоручник Заленскі, що стає під доразовим військовим судом, досі не розяснив як слід мотивів свого страшного вбивства кравчині Іжовської, яку зарубав шаблею на вулиці Пекарській два тижні тому. Із його зізнань виходить, що в мент свого вчинку находився в непритомнім стані, бо не пригадує собі ні того, що робив, ні того, що казав. Його злочин зродився на підкладі заздрощів. Іжовську він знав від двох літ і хотів з нею женитись. Уважав її своєю нареченою, одначе вона не годилась на ніякі офіціяльні заручини і радо шукала знайомостей з іншими. Знайомість Заленского з Іжовською не мала чисто ідеального підкладу; він мав з нею роман і вряди-годи піддержував її грішми. Між ними доходило часто до ріжних суперечок. У дні злочину Заленскі погрожував їй кілька разів, що застрілиться або скочить через вікно з II-го поверху. Він був дуже втомлений свіжо складеним іспитом і безсонницею попередньої ночі. Безпосередньою притокою до вбивства Іжовської були її слова, коли вона схвильована заявила, що хоче з ним зірвати і він може робити собі, що хоче. Численні свідки обвинуваченого висловлюються про нього прихильно. Заленскі має в своїй рідні ненормальні особи.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СЕКТАНТ НЕ ПЕРЕКОНАВСЯ.

Обїхавши Европу, Азію й Африку, Вилбор Ґлен Волайва, провідник американської секти, що має свій осідок в Зайон Сити, Ілл., вернув до дому переконаний, що земля є плоска. Він їздив умисно, щоби про се переконатися. Се не вдалося йому вповні, бо його переконання є, що земля є окружена великою стіною, а якраз сеї стіни не вдалося йому найти. Але се не захитало його віри. Навпаки, пригода італійського подорожника Нобіле, який полетів до північного бігуна і не вернувся, укріпила його в вірі. Він пояснює, що Нобіле мусів полетіти поза стіну, яка є границею землі, у темні области, де Бог не пускає сонця ні світла, і що він вже не верне звідтам. Волайва перестерігає й американського летуна команданта Берда, який збирається летіти сего літа до полудневого бігуна, щоби не полетів поза стіну у країну вічної темряви.

НЕ ДІЙШЛИ.

Під Люблином потяг переїхав двоє молодих людей, брата і сестру Вуйціків, що йшли залізничим шляхом. Дівчина згинула на місци, а хлопець тяжко ранений. Обоє йшли на судову розправу проти рідної мами.

КРОВАВІ ПОДІЇ В ЗАГРЕБІ

ХОРВАТСЬКІ СТУДЕНТИ НАПАЛИ НА СЕРБСЬКУ КОФЕЙНЮ. В ЦІЛІМ МІСТІ ЗАВОРУШЕННЄ З ПРИВОДУ КРОВАВОГО ІНЦИДЕНТУ В ЮГОСЛАВЯНСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ. В БОРБІ З ПОЛІЦІЄЮ ТРОХ ЗГИНУЛО. ТІЛО РАДІЧА І БАЗАРІЧЕКА СПРОВАДЖУЮТЬ ДО ЗАГРЕБУ, МІСТО ОПЛАТИТЬ КОШТИ ПОХОРОНУ І ЗБУДУЄ НЕЩАСНИМ ЖЕРТВАМ ПАМЯТНИК.

ЗАГРЕБ, Хорватія, 22. червня. — Около 3,000 студентів, членів селянської хорватської партії, напали на кофейню, яка є осередком життя тутешніх Сербів. Поліція не хотіла пустити демонстрантів до середини, але вони каміннєм повибивали шиби і понищили вікна та поломили двері. При тій нагоді одного з полісменів тяжко побито. Поліція почала стріляти. Трох вбито на місци, а цілу масу ранено. Арештовано около 200 осіб.

Вкінці надійшла військова поміч і впав сильний дощ, що розігнало товпу. Але стрілянина тревала мимо того через цілу ніч. Студенти при помочі симпатизуючих з ними робітників перетяли електричні і ґазові проводи і в цілім місті панувала цілковита темнота. Демонстранти помашерували ще і під другу кофейню, місце югославянських урядовців і знищили її. Тут прийшло рівнож до боротьби з поліцією.

Скільки впало дійсних жертв, годі означити. Через темноту і дощ годі було позбирати всіх ранних.

Місто Загреб в повній жалобі. Не знати, що ще з того всього вийде. Бо властивих демонстрацій надіються доперва при похороні Радіча і Базарічека. А колиб так ще помер від ран Стефан Радіч, можна надіятися цілком певно революції. Бо, розяреннє велике. Хорвати відказалися приняти якунебудь поміч з боку уряду. Мимо правительственної заяви, що всі кошти похорону та відшкодовання покриє держава, Хорвати заявили, що кошти похорону покриють самі. Місто Загреб зголосило готовість покрити кошти і збудувати величавий памятник. А заразом розпочато збірку на допомогу жертвам тої траґедії. Ту допомогу зложать самі Хорвати.

В БІЛГОРОДІ НА РАЗІ СПОКІЙ.

МІНІСТРИ НЕ РЕЗИГНУЮТЬ. НЕ ВОЗЬМУТЬ УЧАСТИ В ПОХОРОНІ. РАЧІЧ ЗАЯВЛЯЄ, ЩО МОЖУТЬ ЙОГО РОЗСТРІЛЯТИ БЕЗ СУДУ.

БІЛГОРОД, 21. червня. — Майже всі бизнеси позамикані, а місто в жалобі. Тисячі людей проходять біля домовин Радіча і Базарічека, що виставлені в католицькій церкві. Прибула вдова Радіча з семеро дрібними дітьми. З двірця пішла прямо до церкви. Зараз біля неї стояв король і потішав її.

Міністерство не подалося до димісії, але кажуть, що король змусить його до сього кроку. Найбільше побоюються за здоровлє Стефана Радіча, яке загрожене через цукрову хоробу. Спроваджують спеціяліста з Відня.

Убийник Монтенеґрієць Пуніка Рачіч не хоче навіть боронитися. Він заявляє бундючно, що стріляв, бо мусів боронитися, а парлямент не давав йому охорони. Каже, що боронив уряду і короля. А тепер чхає на всякі доходження і суд, бо можуть його розстріляти на місці без суду.

НЕМА ВІСТИ ВІД АМУНДСЕНА.

ФРАНЦІЯ ВИСИЛАЄ ВОЄННІ КОРАБЛІ ДЛЯ РОЗСЛІДІВ. — РІВНОЖ І НОРВЕГІЯ. — ВЕЛИКА ФЛЬОТА, ВОЗДУШНА І ВОДЯНА РОЗПОЧИНАЄ РАТУНКОВУ АКЦІЮ.

КІНҐС БЕЙ, Шпіцберґен, 21. червня. — Вже минає три дні, як нема ніякої вістки від Амундсена і його двох товаришів, що вилетіли шукати слідів експедиції Нобіле. Думають, що може Амудсен був змушений злетіти на землю на якімсь відлюднім місци, або злетіти на леди. А що вилетів на француськім літаку, Франція дала сейчас приказ двом воєнним кораблям спішити на північ і допомагати в ратунковій акції. З Італії відлетить ще один великий гидропляв, а з Швеції аж 4 аероплянн. В Кінґс Бей згромаджується тепер велика воздушна фльота, яка вибереться розсліджувати цілу територію. Кромі того в понеділок приїде совітський великан Крассін, найбільший на світі корабель до розбивання ледів.

РОЗІЙШЛАСЯ З КАРОЛЕМ.

РОЗВІД ТРЕВАВ ДУЖЕ КОРОТКО. — ЖАДНА З СТОРІН НЕ ЯВИЛАСЯ ОСОБИСТО.

БУКАРЕШТ, 22. червня. — Принцезна Гелена, що була замужна за румунським престолонаслідником Каролем, внесла була перед кількома днями позов о розвід. Як причину подала те, що Кароль нарушив святість супружого звязку, покинув жінку і дитину і поводився неморально. На розправі не було нікого. Кароль не вніс жадних закидів. Суд мав легке завдання і прихилився до жадання принцезни.

ФІЛЬМОВИЙ КАРТЕЛЬ В ЕВРОПІ.

ЗВЕРНЕНИЙ В ПЕРШУ ЧЕРГУ ПРОТИ АМЕРИКИ.

ПАРИЖ, 21. червня. — Директор найбільшого фільмового підприємства в Европі, яким є німецьке підприємство УФА, заявив, що прийшло до порозуміння між УФА, а найбільшою італійською фільмовою фірмою в справі спільної продукції фільмів. Директор Кліш не криється з тим, що ціль того картелю та, щоби звільнити европейський фільмовий ринок від американського панування.

ЗАЯВА НОВОГО ДИКТАТОРА.

ХОЧЕ МИРА В МАНДЖУРІЇ. — ВЕСЬ СПАДОК, В СУМІ ДЕСЯТЬ МІЛІОНІВ, ДАЄ НА ОСВІТУ.

Маршал Ченг Ґсу-ленг, 27-літний наслідник дотеперішнього манджурського дикатора Ченг Тсо Лина, заявив, що обіймає по батькови владу, але вже має досить війни і буде дбати тільки про спокій і добробут. Всі одідичені гроші в сумі $10,000,000 віддає на поширене просвіти.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРЕЗ. ПЕТРУШЕВИЧ В ОБОРОНІ ЗАКАРПАТТЯ

През. Евген Петрушевич по рішенню Ради Амбасадорів з дня 14 марта 1923 року, не уступив формально зі свого становища Президента тої Української Національної Ради, яка то своїм законом з дня 13 падолиста 1918 р. затвердила Західно-Українську Народню Републику. Не узнаючи несправедливого рішення Ради Амбасадорів, продовжує през. Петрушевич далі свою пропаганду в обороні української державности західно-українських земель. А до тих земель належить не тільки територія, забрана Польщею, але й загарбана Румунією Буковина і т. зв. Підкарпатська Русь, що опинилася під Чехословаччиною. Через те през. Петрушевич у своїх нотах чи меморіялах виступає в обороні не тільки тих українських земель, що під Польщею, але й тих, що під Румунією і Чехословаччиною.

В своїм часі вислав він до Ліґи Націй дуже основний меморіял в обороні Закарпатської України. В тім меморіялі виказано, як чехословацький уряд не додержує ніяких міжнародних зобовязань, як переводить насильно чехізацію і висисує ту країну економічно як яку африканську кольонію. Далі доказано там, що чехословацький уряд не тільки що зволікає з належною Закарпатській Україні автономією, але ще касує звільна і ту дрібку самоуправи, якою Підкарпатська Русь досі користувалася.

Чехословацький уряд поробив сейчас всі можливі заходи, щоби Ліґа Націй не звертала ніякої уваги на отой меморіял, відмовляючи през. Петрушевичеви права промовляти від імені Закарпатської України. В тім поступованню „братів" Чехів нема нічого дивного. Бо коли по рішенню Ради Амбасадорів з 14 марта 1923 р. Польща натиснула на голодну Австрію, і вона виповіла през. Петрушевичеви пристановище, чехословацький уряд нас „пожалував", але до себе не приняв. Доперва в Берліні дали президентови притулок.

А тепер ходить о його шкіру і тому чехословацький уряд хотів відмовити през. Петрушевичеви леґітимації говорити від імені Закарпатської України. Та тим разом йому не повелося. Ліґа Націй призначила „Комітет Трох", якому поручила розглянути жалобу д-ра Петрушевича. Отой Комітет Трох вирішив, що жалоба през. Петрушевича відповідає всім формальностям та поручив Секретаріятови Ліґи подати до відома чехословацького уряду, що Комітет Трох прийшов до переконання, що Чехословаччина не поробила відповідних кроків в справі автономії для Підкарпатської Руси, до чого була зобовязана та що Комітет надіється, що вже на найблизчім засіданню Ліґи та справа возьме інший оборот. Навіть москвофільські закарпатські ґазети дякують тепер през. Петрушевичеви за його успішний труд.

ЦЕНЗУРУЮТЬ ПОСОЛЬСЬКІ ПРОМОВИ

До чого шаліє польська цензура, може бути яскравим зразком конфіската львівського „Діла", числа 121-го. Конфісковане це число польською поліцією за вступну статтю „Наші змагання", в якій приведена дословно промова українського посла до варшавського сойму д-ра Дмитра Левицького. Промову цю він виголосив на пленарному засіданню сойму в часі ґенеральної дискусії над буджетом польської держави.

Отже безглуздя польської цензури вже дійшло до того, що конфіскуються ґазети, в яких приводяться дословно промови парляментарних послів. Таке поступовання хиба можна порівняти з абдулгамідівщиною в старій Туреччині. Щось подібного не можна знайти в жадній цивілізованій країні. Конфіскація ґазети з промовою парляментарного посла є одночасно поліційна цензура й самого парляменту. Адже кожна промова посольська цензурується самим парляментом через його голову, який не допускає протидержавних чи яких инших позазаконних промов. І коли промова увійшла в стенографічний відчит парляменту, то тим самим вона вже перестає бути промовою лише одного посла, а робиться офіційним документом всього парляменту. Тому львівська поліція „цензурувала" не промову українського посла д-ра Д. Левицького, а документ сойму.

В свойому „старанню не порозумі" польська поліція дійшла до того безглуздя, що взяла під поліційну цензуру парлямент держави. Видно, як шануються законодавчі органи польської держави виконавчою владою, коли кожен поліційний провінціональний шарпак дозволяє собі конфіскувати соймові промови. В Польщі править не парлямент, а жандармсько-поліційна кліка, що насильством і терором намагається скріпити новітню військово-поліційну потвору, що зветься „Польська Республіка".

Народня приповідка говорить: „який піп, така його й молитва". Те саме можна сказати й про національно-політичні та культурні утиски, що польська адміністрація так щедро проявляє скрізь на „кресах". Ці польські „державморди" сподіваються тиском, насильством, терором та залякуванням населення скріпити авторітет польської влади на чужих землях. У своїм поліційно-катівськім засліпленню гадають вони, що можуть скувати душу живу непольських народностей, що стогнуть в кайданах поліційно-жандармської сваволі польських панів.

Короткозорі й глупі, хоч непомірно жорстокі й злодійські, вони гадають, що коли сконфіскували якусь статтю в ґазеті, коли її сцензурували так, що лише біле місце лишилося, то тим досягли своєї мети та охоронять народні уми від крамольних ідей. Глупі й наївні, що навіть не здібні пригадати прикладів хочби з недавньої минулої польської визвольної боротьби, коли ідея польської державности пробивалася через царські та цісарські мури. Але Польща, це не стара царська Росія та не тисячелітня держава австрійська. Вона лише молоденька новітня потвора, але зі всіми хибами старих, упадаючих держав. Непошанования закону самою владою, яка мусить пильнувати виконання законів, корупція, перекупство, бюрократизм, політично-державна сліпота, непомірне розбухання кордонів на рахунок инших народів і т. д. — це все має в себе Польща.

Хоч промова посла „Наші змагання" сконфіскована, всеж кожен Українець знає, що в ній сказав посол і навіть більше того знає, чого він не міг сказати, звязаний посольським мандатом та обовязком перед державою, як посол до її парляменту. Хоча промова сконфіскована, то вона всеж таки дійде до широких мас народа, але вже з додатками та коментарами, зовсім непожаданими для польської поліції й самої польської держави.

Чим більше репресій, чим більше утисків, тим краще будуть гартуватися сили борців, тим більше буде витворюватися сталевих характерів людей, що вміють не лише вмирати за ідею визволення свого народу, але вміють зносити безмежне горе й муки та боротися. Поки український нарід ще був не пробудився до активної політично-національної боротьби, доти ще можна було дещо гальмувати його політичну активність репресіями. Але з того часу, як широкі маси нашого народу стали до боротьби, з того часу як вони політично-національно прозріли, кожна безглузда репресія лише підливає олію до того вогню, що здушений в глибинах мас, під зовнішним спокоєм з страшною силою тліє, щоби у відповідний час вибухнути страшним вулканом.

Як не тяжкі, як не прикрі різні утиски й репресії та терор, що Польща завела на наших рідних землях, всеж з тої точки погляду інтересів нашої визвольної боротьби польська адміністраційна дурійка лише роздуває вогонь української визвольної боротьби. Чим більше буде утисків, чим сильнійше буде дмухати на український нарід польська адміністрація, тим яскравійше вибухне полумя народного гніву у відповідний час.

І загориться тоді на українських землях таке полумя національної визвольної боротьби, що аж чортам в пеклі буде жарко, як казали Запорожці, а не то що Ляхам на нашій рідній землі.

Такий „розумний" поступок польської поліції, як конфіскація промови посла, ллє більше олію на огонь нашої визвольної боротьби та дискредитує польську державу не лише в очах її невільних „підданих", але й в очах цивілізованого світу. Кого хоче Бог покарати, кажуть старі люди, то відбирає від нього розум. Здається, що польська адміністрація тратить вже решти невеликого свого розуму.

Порядний.

Суддя: Як ви могли в ясний день допуститися такої смілої крадежі?

Злодій: Я ніколи не роблю інакше. Ночі проводжу вдома, як кожда порядна людина.

ЯК ДЕВЕЙ КОНТРОЛЮЄ ПОЛЬСЬКІ ФІНАНСИ І ЩО ВІН ГОВОРИТЬ.

В звязку з тим, що Америка уділила Польщі кількадесять міліонової позички, сидить у Варшаві для контролі фінансової господарки американський т. зв. фінансовий дорадник Девей. Цей добре платний з польського державного скарбу американський знаток кладе свою руку на деякі приходи польської держави, щоби забезпечити процент і амортизацію позички, а окрім того оголошує періодичні звіти-рапорти зі своїх контрольних спостережень над польською фінансовою господаркою. Саме недавно оголосив цей американський комісар другий такий з черги звіт про польську економічну ситуацію. З цього звіту бачимо, що і як контролює Девей і що говорить про нинішнє польське господарське положення. В цьому звіті, як подає жидівський варшавський часопис „Гайнт" з 24 травня н. р., підчеркує Девей, що польське правительство виконує у відношенню до нього усі свої зобовязання згідно з амортизаційним пляном позички і стабілізаційним пляном польських фінансів. Польські митні уряди щоденно вплачують на рахунок Девея доходи з мит, а Девей стягає з тих доходів суму на оплату процентів і амортизацію позички, а решту переказує до диспозиції правительства. Девей признає, що темпо польського господарського розвитку в останньому часі трохи охляло і навіть призадумується над питанням, що буде, коли доходи правительства не допишуть і податки не вплинуть у предімінованій висоті. Девей не побоюється одначе, щоби се захитало рівновагу польського буджету, бо правительство має мати великі резерви з останних двох літ. Дальше не перечить Девей, що ситуація польського грошевого ринку не є добра. Гріш є дорогий і брак не тільки кредиту довгореченцевого, але й короткореченцевого. Рівнож на великі інвестиційні позички не робить Девей Полякам надій. Стверджує отверто, що будівельні кредити є лише остільки можливі, оскільки Поляки будуть в спроможности вжити своїх власних заощаджених фондів, розуміється, за його згодою.

Так виглядає техніка контролі польської господарки американським знатоком і такі є його погляди на теперішню господарську ситуацію Польщі. Цікаво знати, як буде звучати черговий рапорт Девея, коли взяти на увагу такі факти: 1) що і за минулий квітень виказує польський торговельний білянс близько 80 міліонів недобору; 2) що сойм якраз відкинув нові податкові проекти правительства, а ці податки мали принести значне збільшення скарбових доходів і були предложені соймові до ухвали не без натхнення самого п. Девея і 3) що якраз зі скарбових резерв ухвалено тепер виплатити державним урядникам 15-процентову підвишку. Розуміється, що до цих фактів можна ще додати і дуже сумні вигляди на сьогорічний врожай. Щойно тепер показується зі всею наглядністю, на яких нереальних основах розбухала цьогорічний польський державний буджет до близько 3 міліярдів золотих, не рахуючи до цього самоуправних буджетів. Як це відібється на цілій польській політиці, — покаже найближче будуче.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Уряд Тов. Запорожської Січи, від. 342, пошукує своїх членів, Михайла Дзядика і Йосифа Плавущака. Михаїл Дзядик має перебувати у Rahway, N. J., а Йосиф Плавущак в Linden, N. J. Прошу подати свої адреси до висше згаданого уряду на адресу: John Markowicz, 163 Randolph St., Carteret, N. J.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Піврічний мітінґ 369 відділу відбудеться дня 27. червня, в годині 7 вечер, в глаи церковній. Проситься довгуючих членів вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Уряд взиває всії членів прибути на мітінґ, бо є важні справи до полагодження, а особливо справа Сиротинця У. Н. Союза. — В. Дутко, предс.; Т. Пацерковський, кас.; С. Дмитрак, секр.

Нинішні діти.

Баба: Ходіть, діти, до хати! Нині дуже холодно на дворі, у мене зуб на зуб не попадає!

Внук: У вас, бабо, і на печі зуб на зуба не попаде, бо ви вже зубів ані одного не маєте!

В. Кедровський.

1917 РІК.

(140)

„По другому питанню тимчасовий уряд одержав докладні відомости про те, що Ґенеральний Секретаріят Української Ради організує на Україні свої установчі збори і, взагалі, виявляє таку діяльність, котра зовсім не відповідає поглядам уряду. Проти засього недопустимого сепаратизму висловились усі члени тимчасового уряду, з приводу чого вирішено викликати до Петрограду голову Українського Секретаріяту Винниченка та двох ґенеральних секретарів для пояснень. Разом з цим вирішено позбавити Раду того кредиту в 370,000 карбованців, якого їй асиґновано тимчасовим урядом. В діяльности-ж Ради, що торкається сепаратного скликання установчих зборів, вбачається порушення закону".

Далі в ґазеті „Вольность" читаємо: „Керенський балакав з комісарем по справах України д. Стебницьким про становища на Україні.

„По прямому проводу в Києві від імени заступника міністра голови було запропоновано голові Українського Секретаріяту Винниченкові негайно прибути для пояснень.

„Керенський стоїть на непримиримій позиції, рахуючи, що тимчасовий уряд повинен триматися твердої політики у відношенню до України, причому, коли Рада буде вести сепаратистичну політику, не виключається можливим відставку Секретаріяту й розпуску Ради.

„Керенський цілком погоджується з вирішенням уряду про позбавлення кредиту України вперед до зясовання загального становища, причому головнокомандуючим Київської Округи визначено ґенерала Квіцінського, котрому дані докладні інструкції на випадок заколоту на Україні".

Одночасно було дано розпорядження київській судовій владі розпочати негайно слідство проти Центральної Ради у справі незаконного вирішення скликати нею українські установчі збори.

Як згодом виявилося, Тимчасовим урядом були намічені шляхи до „ліквідації" Центральної Ради й Ґенерального Секретаріяту, а також і других українських установ. Сиґналом до ліквідації мало стати арештування викликаних Ґенеральних Секретарів до Петрограду, для яких уже загодя були заготовлені місця в одній з петроградських вязниць.

Для такого рішучого кроку очевидно був не підходящий Оберучев, який не зміг до цього часу цього зробити, не дивлячись на всі його потуги. Для Петрограду було ясно, що й тепер Оберучев не справиться з покладеним на його завданням, а тому було його прохання про відставку задоволене й на місце його призначений старий царський ґенерал „з твердою рукою" Квіцінський.

Він мусів уже остаточно закінчити дисльокацію козачих дивізій, чеських леґіонів і др. військ, що стягувалися на Україну ще Оберучевим для боротьби з українським „сепаратизмом", а потім чекати наказу до „ліквідації українського національного руху".

Іменно в російського правительства, в „общерусской" демократії була гадка ліквідації самого національного українського руху, а не лише його керуючих центрів. Для цього їх „душкамі" й „незамінімими" стало все те, що в инших випадках вони самі обпльовували, називаючи „контр-революціонерами", „нагаечнікамі" і т. д. А проти українського національного руху вони відразу оберталися в „оплот революції", в „друзей революціоннаво народа".

Мент рішучої „схваткі" надходив.

• •

Український загал, українське вояцтво почало інтензивно готуватися до рішучої боротьби. По всій Україні почала переводитися більш інтензивна українізація залог, організація „Вільного Козацтва". Навіть моряки-Українці військової фльоти, що до останнього часу трималися збереження „единого революційного фронту", почали себе сепарувати від „общерускіх" тенденцій.

Піддаючися настирливим домаганням Українців-моряків, Верховний Головнокомандуючий ствердив в Балтійській фльоті українізацію крейсера „Светлана".

І одночасно з привітом Ґенеральному Комітетові з українізацією „Светлани" від Чорноморського „Центрофльоту", який обєднував 80% моряків усієї чорноморської фльоти, нами одержано було повідомлення, що вся чорноморська військова фльота проголосила себе українською. На всіх панцирниках, крейсерах, торпедовцях і инших військових кораблях вивішено було українські прапори.

Друга телеґрама з Севастополя повідомляла, що „наказ Верховного Головнокомандуючого про українізацію в Балтійській фльоті корабля „Светлана" чорноморські моряки зустріли з великою радістю, з захопленням. На всіх кораблях фльоти піднято українські прапори. По всьому Чорному морю фльота сигналізує флягами: „Хай живе Вільна Україна". З самого ранку на всіх суднах свято; грають орхестри музики, відбуваються мітінги".

Це сполошило Петроград і звідтам від морського міністра Вердеровського була надіслана телеґрама, в котрій говориться, що він вважає підняття на кораблях Чорноморської фльоти українських прапорів сепаратизмом: „Чорноморська фльота, котра удержується коштами російської казни, не повинна підіймати на кораблях жадного прапору, крім російського військового" — каже телеґрама міністра, яку він закінчує тим, що Центральна Рада „повинна вважати за свій моральний обовязок вплинути на Чорноморську фльоту, щоби вона спустила українські прапори й підняла знову російські".

В цьому випадку яскраво знову викреслилася вся подвійність Петрограду щодо Центральної Ради. То Центральна Рада не має мас за собою, то вона „самочинна" установа й не репрезентує широких мас українського народу, а тільки вносить розклад у всеросійську революцію, отже її треба розігнати, арештувати. То вона одинока має авторітет на широкі революційні українські маси, а тому її треба скористувати для переведення централістичних ідей, примусити зрадити свойому народові й виступити проти нього і т. д. Словом, Центральна Рада не може бути терпима Петроградом настільки, наскільки вона являється виразником волі українського народу й навпаки терпима, а то навіть і бажана, коли вона здається починає надаватися до скористування її, як чинника затримуючого розвиток національної революції на Україні, своїм угодовством.

• •

Бідний Оберучев увесь час балянсував між терпимістю до Центральної Ради й навіть зовнішньої поваги до неї, а з другої сторони між заходами до підриву її авторітету, заходами проти неї, проти поширення її революційного впливу, заходів до позбавлення її реальної підтримки своїм національним військом. Для того він і вживав усіх заходів проти орґанізації українського війська, які міг вигадати тільки непримиримий, не маючий самої примітивної етики ворог. І нарешті сам остаточно запутався в зітканій ним сітці неправди, провокації, шпіонажі та наклепів.

Переконавшись остаточно, що він не здолає подавити українського національного руху, що помимо всіх його заходів рух цей більше кріпне, в той час як сам Оберучев, стративши всі ознаки впливу своєї влади на Україні й лише даремно став найбільш ненавистною людиною для всіх без виїмку Українців, він поїхав до Петрограду, щоби там податися до димісії, зробивши перед тим, там в центрі, як можна більше неприємности Українцям.

Вважаю не зайвим навести тут той рапорт, що подав Оберучев Військовому міністрові про своє уступлення, тим більше, що цей рапорт був дуже широко роздзвонений російською пресою всіх толків, звичайно з коментарями, як аґітаційний засіб проти українського руху. Ось він:

„Я глибоко захоплений висловеними мені Вами і Верховним Головнокомандуючим (Керенським, — партійним товаришом його — В. К.) довіря у відповідь на мою телеґраму про звільнення мене від обовязків командуючого військами Київської військової Округи і, звичайно, не домагавсяб звільнення, особливо в такий гострий момент, що переживає країна. Але обставини примушують мене поновити моє прохання й просити про задоволення його в можливо найкоротшім часі, бо залишення мене на посаді командуючого військами неможливе.

„І ось чому:

„За декілька днів до подання мною першого прохання я, з метою звільнення Чернигова від перегрузки військами, зробив наказ про перевід у Київ росташованого там 2-го батальону 1-го українського запасового полку.

„І ось, 20 вересня командир цього батальону передав мені „постановление" батальонного комітету, в котрім сказано, що „позаяк в цьому переводі помічається з боку російського військового командування, а головним чином, начальника Київської Військової Округи, Оберучева, звичайне вороже відношення до українського війська, — батальонний комітет постановив не виконувати цього наказу до особливого приказу на це Українського Військового Генерального Комітету".

Дальше буде)

Непорозуміння.

Батько післав малого Михася попросити сусіда на весілля! Михась підійшов до хати сусіда, але що дуже боявся пса, то не йшов до сіней, але став під вікном і питає:

— Вуйку, вуйку? Ваш Бурко дома?

— Дома, дома!

— То батько просили на весілля!

— То най собі йде! Я йому не бороню!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗВЕРНІМ НАРОДНЕ ДОБРО.

Хочу порушити справу, яка дотикає мого села Пониковиці Малі, повіт Броди, але яка має і ширше значіння.

Ще в 1914 році розпочато на мою пропозицію акцію між нашими односельчанами в Америці, щоби зібрати допомогу на будову Народного Дому в нашім рідним селі.

Я тоді жила в Кромптон, Р. Ай. Там зорганізовано комітет, а що комітетові працювали мирно, згодом призбирали понад двісті долярів.

Такі самі комітети повстали в Йонкерс, Н. Й., і в Бінгемптоні, куди я, змушена обставинами, переселилася.

Краяни з Йонкерс зібрали понад $900 і вислали до Комітету в рідній селі і там розпочали за се будову Народного Дому. В Бінгемптон зібрано рівнож около $200 і вислано до краю. Тільки в Кромптон остають зібрані гроші ще досі. Комітет навіть розвязано, а грошей не вислано. Завідувати мають ними громадяни Іван Кравчук і Василь Федорович.

З краю пишуть і благають нас, щоби їм вислати зібрану поміч, бо там нужда і нема звідки стягнутися, а тут гроші тримають і не висилають. Вже другу весну стоїть розпочата будова без даху, а сніг і дощі нищать те, що побудоване, а гроші лежать тут в Америці. І то готові, вже зібрані гроші. А жертводавці нарікають, бо навіть звіту не бачуть в часописах.

Підношу в тій справі публичний голос, бо це не є ніяке громадянське полагоджуванне народних справ. Народне добро повинно відходити там, куди воно призначене.

Я знаю, що тут в Америці не один комітет задержуе гроші у себе літами і в той спосіб тільки дає притоку ріжним людям до всіляких балачок, які цілком не помагають народній справі, не заохочують людей до жертвенности. Бо той, що жертвує, хоче мати ту певність, що його гріш дійде там, куди належиться.

Христина Мартинович Шуневич з Бінгемптон, Н. Й.

КОРИСТЬ З ОБЄДНАННЯ.

Читаю місяць за місяцем фінансові звіти Обєднання і з дива не виходжу, яким чудом воно може в теперішних часах збирати такі суми, а заразом не можу зрозуміти, як можуть бути між нами такі люде, що виступають проти цеї добродійної організації, для якої старий край не має слів похвали.

Всі ми можемо тільки радіти, що вже раз скінчилися ті безконтрольні господарки народним грошем, які так дуже здеморалізували американсько-українське громадянство. От тепер ще ми свідками того безголовя; бо на наших очах щойно продано Дім Народного Комітету і ми бачимо, як пропали десятки тисяч народного гроша.

Перше Обєднанне завело цілком іншу господарку. Від довгих літ здає воно кождого місяця точний фінансовий звіт і кождий може переконатися наглядно про патріотичну роботу цеї організації. Кождий цент відходить там, куди призначений. Вже навіть комітети односельчан переконалися, що краще посилати збірки на Народні Доми чи читальні і кооперативи через Обєднанне, ніж через ріжні комітети, від яких часами годі добути зібрані гроші. Я тим не хочу вразити тих комітетів, але не закриваю очей на те, що по ріжних громадах є ще багато зібраних грошей, що спочивають по касах, чи [illegible] в приватних кишенях одиниць. А не висилається їх, бо кум з кумом посварився, чи може задля якої іншої причини. А не бракує таких, що, приєвоївши собі громадський гріш, пропадають, так, що шукай вітра в полі. Все те можна тепер оминути, коли збірки висилається до Обєднання, бо воно точно здає публичний звіт, куди гроші висилає і коли. Є через те порядок і громадянська контроля, а з тим і загальне задоволення.

Павло Дурбак.

ХТО СЛІДУЮЧИЙ?

Збирають на мене. Хочуть збудувати мені дах над головою. І попішають з жертвами один перед другого ті всі, що так гарно, поетично, тужливо і болюче розкривали в гарних словах подвиги українського стрільця і рани українського інваліда.

Таке снилося мені сегодня. А може це не сон, а дійсність? Ану, возьму „Свободу" і погляну: ХТО ТАМ СЛІДУЮЧИЙ — у збірці на БУДОВУ ДОМУ УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ У ЛЬВОВІ. Погляну я, себто ніхто інший, а я:

УКРАЇНСЬКИЙ ІНВАЛІД.

CONDENSED MILK БУДУЄ ЕНЕРҐІЮ ДІТЯМ.

Се є доказаним фактом, що цукор є найскоршим фактором будови людського тіла. Всі любуючіся спортом вживають все цукор в якій небудь формі.

Любителі спинанняся по горах в Швайцарії дуже часто вживають condensed milk. Воно, чиста сметанка з цукром, додає їм енерґії.

Діти також потребують поживи, котра будує силу і енерґію. Жваві діти зуживають богато енерґії денно і їм муситься достарчувати її раз-враз, як що вони мають бути здорові і сильні.

Тому можна легко зрозуміти, чому condensed milk є так дуже потрібне для дітий. Воно має в собі дуже цінну поживу найчистійшого молока, а в додатку будуючий чинник енерґії, молочний цукор.

Навичка давати дітям condensed milk на хліб, замісць масла, почалася в Англії, де днесь є дуже популярною. Діти дуже люблять сей „cream jam" і не диво, бо він є дуже пожиточним для них. Тепер в Америці матери роблять те саме з тим самим переконанням і тими самими результатами, а також показується, що в короткі сей „cream jam" станеться популярним тут, як і за морем.

П. КОВАЛЬЧИК.

НОВІ НАСТРОЇ.

I.

Ой думи, ви думи,
Що роєм густенъким
Цю голову тужну
Так тяжко обсіли,
Якщо на папір вас
Біленький списатиб:
Ви світ цей широкий
Відразу строїлиб!
Бо чорні ви, чорні,
Утрійні, завзяті,
Що трудно серденьку
Від вас одігнатись...
Та ген! Я по полю
Розсію вас, думи,
І чорну зневіру
Розпущу із вітром;
А смуток і горе
Подавлю, задушу!
Надії я зерна
Завзяття і волі
Посію у серцю
І пісню весняну
Сильну, громогласну:
Борні і кохання
І волі бажання
Я буду співати!

II.

Весело й утішно пташата співають;
Богато і буйно сади розквітають;
І серце у груди мої оживає;
Весна гожа, красна, на ново вітає!

Зими сум понурий розбивсь і загинув;
Весни чар і радість надію збудили;
Ночі тишиною мій біль втихомирився,
Бо сила весняна життя пробудила!

На стрічу я літа спокійно ступаю,
У любови твоїй на труд забуваю,
До жнив я богатих всіх сил набираю,
Тебе, Весни квіте, я в серцю ховаю!

III.

В тиху ніченьку весняну,
Повну чарів і кохання,
Ясно вбрану звіздочками
І роси брилянтом сяйну —
Тайну серця два сховали,
Щоб злі люди не вгадали...

Бо недолею все гнаний
Із рідненького гніздочка,
Хлопець бідний та коханий
У зеленому садочку —
Щирим серцем сповідався,
Як із милою прощався...

„Як далеко серед світа
Я каратисьму ще довго
І забутий, мила, всіми
(Бо я серцем дуже гордий) —
Ти згадай мене хоч словом,
Цим щиренъким і любовним...

„А як чорні, злі язики
Честь мені муть відбирати,
І неслушно теж судити,
Тай ще тяжче обиджати —
Голосне дай оправдання
Мойого к Тобі кохання!

„Вороги мої всезлобні
Як лиш стануть ще радіти
Моїй доленці, ох, голій! —
Не позвольже Ти нидіти
Моїй квітоньці прекрасній,
Моїй зіроньці все ясній!

„Я беру у світ з собою
В серцю полумінь кохання,
Вічно чую над собою
Твоєї душі прохання:
„Вір в побіду, не падай,
Долі, щастя, добувай!"

ПОДЯКА.

Я низше підписаний складаю щиру подяку У. Н. Союзови за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $75.00, які мені дуже здалися при теперішнім моїм каліцтві.

При тій нагоді кличу усіх, що ще не є в організації, вписуватися, бо лише батько У. Н. Союз подбає у тяжку годину.

Пилип Маник,
член 168. відділу У. Н. С.,
Перт Амбой, Н. Дж.

ІВАН ЗЕЛІЗНЯК ОДЕРЖУЄ ЗОЛОТИЙ МЕДАЛЬ.

Група українських спортсменів, котра була присутна на послідній боротьбі в Ню Йорку, підчас коли Зелізняк відніс світлу побіду над Станіславом Збишком, рішила, як першому українському побідникови Поляка Збишка, нагородити його за хоробрість золотим медалем днесь вечером в гали Пайонір Клоб, 155 Іст 24-та улиця, коли Зелізняк побідить ще і жидівського чемпіона Фриберга. Тому запрашається всіх нюйорських і доокодичних Українців прибути на нинішну боротьбу. Кромі Зелізняка будуть боротися ще 4 другі пари світових силачів. Початок в годині 8.30 вечером. Зелізняк являється тепер як перша карта в боробництві в Ню Йорку.

(Огол.)

ЧОМУ ЛИСТЯ РОСТИН ЗЕЛЕНЕ?

Повище питання може й мало кому впало на думку. Миж щодня переходимо мимо біля стільки ріжних загадочних явищ, які вже для нас сталися чимсь звичайним, самозрозумілим. А саме у щоденному є дуже не найбільше несподіваного, загадочного. Але справді, чому, приміром, у природі не переважає червона, жовта або бура барва? Таж в осени бачимо дерева так чудово змінені: листя їх червоно-жовте й золоте, тож видно, що природа може витворювати і такі барви. Алеж бо є теж дерева, яких листя ніколи не є зелене: одна порода бука, якого листя є червоне, або рід ліщини, якої листя буро забарвлене.

Природник Е. Шталь відповів на повище питання коротко: **„Дерева мають зелене листя тому, що небо є голубої барви".**

Це твердження заразом каже, що **між світлом і забарвленням листя мусить бути якась звязь.** Та хто дотепний, міг би на повище відповісти питанням: Чомуж небо є забарвлене на блакитно?

Відомо є, що сонішне світло не є одностайне лише складається з ріжних барв. Переконуємося про це прим., коли на небі зявиться веселка (дуга), себто: коли сонішне світло розкладається, розділюється (заломлюється) через хмари. Зрештою сонішні проміні, як доходять до нас, по дорозі розділюються на свої поодинокі барви, а то завдяки верствам воздуха, який окружає нас. Частинки воздуха, водяна пара, пил, усе це стає на перешкоді проміням, проковтують (абсорбують) якусь часть світла, а іншу часть відкидають. Частиночки воздуха абсорбують (зуживають) передовсім жовті і червоні проміні, а зате відбивають зелені проміні аж до синіх. У барві відбитого світла, яке відбивається від предмету, запримічуємо цей предмет. А що нашими очима не можемо розріжнити поодиноких частинок повітря, тому небо здається нам синім склепінням. Також багрова барва ранньої зірниці і жарка краска вечірнього неба полягають на заломанню промінів сонця; коли сонце стоїть дуже низько, проміні сонця заломлюються у краплинках води та в порошинках у повітрі.

Але вернім до зеленої барви ростин. Кождий організм потребує якоїсь скількости світла. Ніяка ростина не може довший час жити без світла. Асиміляція, себто творення субстанції ростини заникає, коли ростина не має стільки світла, скільки їй треба. Ботаніки ствердили, що червоне і жовте світло має найбільший хемічний вплив на ростину. А зелена барва повстає власне з червоної і жовтої. Коли візьмемо справу на виворіт, то можемо теж сказати, що ростина тому забарвлюється на зелено, бо тоді найліпше ділають червоні і жовті проміні. Ростина не може змінити сонішнього світла, тому вона сама мусить приноровлюватися до сонця. А приноровлюється ростина до світла так, що забарвлює своє листя на зелено. Але й синє світло вихісновує вона. Тому на свою палєту мішає теж трохи жовтої барви. Жовту барву, яку можна витягнути з кождого листка, хеміки назвали: **ксантофіль.** Той ксантофіль осінею в значній части забарвлює листя на золото-жовто й на ріжні інші відтінки тої барви. Листя жовкне в осени тому, бо зелена барва (яка має в собі потрібні до життя складники: азот і магнезію) нагромаджується у корінях, щоби на другий рік знову перетворюватися.

Коли вже знаємо причину, чому ростина воліє зелену барву для свого листя, пізнаємо теж, чому ріжне листя ріжних дерев має ріжні відтінки зеленої барви. Бук є все сочистіше зелений ніж дуб, потому тому, що має в собі більше згаданої жовтої барви і може мати яснішу зелену барву такою тому, бо потребує далеко менше світла ніж дуб, себто не потребує так дуже боронитися перед синіми проміннями сонця. Так само мається справа з ясно-зелено мерехтючою сосною і темною ялицею. (Відси теж пішла назва гори: Чорногора, або й краю Чорногори (Монтенегро), бо вони порослі темними ялицями).

Отже зелена барва залежить від запотребування світла та від відношення, в якому зелена і жовта барва є змішані у листю. Ростина приноровлюється до голубої барви неба, а голуба барва неба залежна є знову від атмосфери. Колиб нашої землі не окружала ніяка поволока воздуха, то ми бачили би сонце наче світячу шибу на вічно чорному овиді (небозводі). Ростини булиб тоді, мабуть, одноманітно білі, так вони би цвіли, росли і гинули би. Самособою, колиб могли рости взагалі без атмосфери. А так ми на прохоці можемо собі співати слова пісоньки:

Зелені ниви, луги, долини,
Щасливі з вами дні мені
[сплили!

або якусь іншу гарну пісоньку.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Вечері народньої музики й танцю.

Місцеве Межинародне Товариство Народньої Музики й Танцю, що тепер перемінилося в Межинародне Товариство Народньої Штуки в Дітройті, змовилося зі зарядом місцевого Сивик Театер, щоби давати в ньому вечері народньої музики й танцю.

Дня 20. червня був вечір музики фінської й румунської. Дня 27. червня буде вечір музики хорватської й російської. День 3. липня буде посвячений музиці українській і словацькій, день 11. липня литовській і чеській, а 8. серпня польській.

Українську музику буде представляти мішаний хор, оркестра, вокальні солісти та група танцюристів.

Концерти дається в порозумінню з Дітройтською Симфонічною Орхестрою на Бел Айл.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З весілля на оборону невинно засуджених.

Дня 9. червня ц. р. відбулося в укр. православній церкві при 14 ул. в Ню Йорку вінчання гром. Василя Чарнецького з п. Марією Возняк. Обоє молоді це члени Січи ім. Б. Хмельницького.

Весільна забава відбулася в домі молодят у тіснішім гуртку Січовиків і їх приятелів. Підчас забави гром. М. Близнак від членів Січи зложив молодій парі щирі желання, та при тій нагоді спімнув про теперішнє угнетенне Українського Народу під чужинецьким наїздом, з окрема напятнував ганебний протизаконний засуд Ляхами на смерть В. Атаманчука й І. Вербицького і попросив гостей, щоби зложили на їх оборону свої жертви. Збіркою занявся гром. А. Куцик, а принесла вона $30.50. Гроші вислано до краю через Обєднаннє в Филаделфії.

Присутний.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читанне веде до просвіти. А просвіта — се сила. — Пишіть по найновійший цінник книжок.

Гумор і сатира.

ЖУРЯТЬСЯ.

УЩВісти, московська газетка, що виходить українською (зіпсованою москалізмами) мовою, журиться, що редактор „Свободи" не хоче розуміти тих даних, на яких Криленко (прокуратор СССР) будуе свое обвинувачення проти інжинірів Донбаса.

Зажурилися УЩВісти
Чужою бідою,
Сумнесенько похитують,
Мов. кінь, головою.

Хто ще ліпше за Чеку
„Лешнх" назбирае,
Хто ще краще за чекистів
Соботаж украе?

Одні тілько редактори
Справу обертають,
Комуністів на всі боки
Лають, проклинають.

Нам не вірять, хоч ми тута
Маєм амбасаду,
Із англійських часописів
Вісти про те крадуть.

А що можуть „Таймси", „Ворлди"
Про ту справу знати,
Як не вміють по московськи
Й слова прочитати.

Ми-ж для чого тут гниємо
Та папір псуємо?
Чи то добре так, панове?
Чи чесно, чи чемно?

Василь Шкода.

—o—

Рода-Рода.

СПАДКОЄМЕЦЬ.

(Гумореска).

Один старий чоловік мав одинокого сина. Як зближався його кінець, прикликав сина до себе, взяв його за руку і попровадив до комори.

— Глянь осьтут, мій сину, отсе є скарби, яких я доробився за ціле моє життя, тому що я жив ощадно і працював! Коли будеш пильний та поміркований, то могтимеш жити ціле життя з тих скарбів. А потім лишиш іще їх своїм потомкам як не збільшені, то таки не зменшені. Колиж би ти змарнував ті скарби і через те попав у нужду: то я вбив тут цвях у стіну — краще повісся, ніж мав би ти піти за прошеним хлібом.

Незабаром батько помер. Син став весело жити і за кілька літ розтратив усе майно. Щойно тепер пригадав він собі батькові слова:

— Ах — тепер, як я по невчасі прийшов до розуму, щойно тепер повинен я мати батьківську спадщину! Як то я щадив би і працював, аби маєток не розійшовся!

Він узяв посторонок, привязав його до цвяха і хотів встромити петлю — але тут нараз цвях подався — отворилося мале заглублення у стіні, а зі заглублення впало на землю золото, щире золото. Було цього золота стільки, що того, яке він одідичив передше.

—o—

Жалібний марш.

По смерти славного композитора Маербера зголосився до композитора Росінія сестрінок помершого і заграв йому жалібний марш, який сам уложив у честь славного вуйка.

— Як вам подобається марш? — спитався він Росінія.

— Дуже гарний, — відповів Росіні — але гадаю, що ліпше було би, колиб то ви були вмерли, а небіщик, ваш вуйко, уложив би в тої нагоди жалібний марш.

Дурний Пилип.

Пилип і Маруся ішли на ярмарок. Пилип вів корову на мотузку. Дорога йшла через ліс. Перед лісом Маруся каже:

— Пилипе, я боюся.

— Чого?

— Тут ліс, ти мене можеш скривдити!

— Дурна! Та як? Бачиш, що корову тримаю на мотузку!

— Е, ти дурненький! Прецінь корову можеш в лісі до дерева привязати.

Повитуха (виходить із новонародженим немовлятком до другої кімнати і каже до неспокійно вижидаючого батька дитини): Ґратулюю пане, ось вам народився хлопчик!

Батько (придивляється, перелякано): Алеж, бійтеся Бога, таж воно чорне!

Повитуха: Та так, алеж зважте, що дитина народилася в ночі!

—o—

Зрозуміла.

Лікар: Отсього лікарства будете давати вашому чоловікови по десять ложок денно.

Жінка: Ах, Боженьку! Деж я візьму аж десять ложок! У мене тільки чотири!

—o—

Маленька Орися приїхала до стрийка на село. Саме тоді мала кітка молоді. Стрийко забрав котятка, тому кітка дуже мявкала цілісенький день. Орися приступила до кітки, гладить її і каже:

— Не плач, тобіж виростуть знову маленькі.

LITTLE JULIUS SNEEZER — BY BAKER

YES SIR, WE RAISED EVERYTHING WITHOUT THE AID OF RAIN ON OUR FARM!
THAT SURELY HAS ME A GUESSIN'!
AH-THE GROUND MUST BE MOIST TO GROW ANYTHING! YOU CAN'T FOOL ME!
WHY- I USE TO WALK OVER IT! WE DIDN'T NEED ANY RAIN!
HOW DID YOUR WALKING OVER THE FARM, KEEP IT MOIST?
I WORE A PAIR OF "PUMPS!"

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ФАРМИ!